

V Košiciach 10. 12. 2020**Umením a slovom, kultúrne dedičstvo Rádu premonštrátov v Jasove**

Sprístupnenie výstavy: 17. 12. 2020 o 10:00

trvanie výstavy: 17. 12. 2020 – 21. 3. 2021

kurátorka: Katarína Nádaská

Východoslovenská galéria, Hlavná 27

Východoslovenská galéria v Košiciach, kultúrna organizácia Košického samosprávneho kraja, pozýva na tlačovú besedu pri príležitosti sprístupnenia výstavy Umením a slovom, kultúrne dedičstvo Rádu premonštrátov v Jasove, ktorá sa bude konať dňa 16. 12. 2020 o 10.00 hod. vo Východoslovenskej galérii, na Hlavnej 27 v Košiciach.

Cenná spolupráca

Výstava Umením a slovom je vyvrcholením úzkej spolupráce Východoslovenskej galérie a Opátstva premonštrátov v Jasove, ktorá sa začala v roku 2018 pri príprave výstavného projektu Socha, duch, obraz, svetlo – Príbehy zbierky starého umenia VSG. Návštevníci sa mohli vtedy bližšie zoznámiť s vybranými gotickými a barokovými dielami, ale aj s ich príbehmi, ako sa do zbierky Východoslovenskej galérie dostali. Medzi nimi boli aj diela, ktoré boli súčasťou zbierky galérie iba určitý čas, konfiškáty Jasovského opátstva, neskôr Rádu navrátené. Spolupráca s Opátstvom pokračovala aj po skončení výstavy. Aktuálne je na prebiehajúcej výstave Telo, forma a gesto – sochárstvo v zbierke VSG vystavená socha Mojžiša od neznámeho autora patriaca Opátstvu. „Rád premonštrátov v Jasove je neodmysliteľnou súčasťou nášho kraja. Premonštrátsky kláštor sa snažíme podporovať aj v rámci krajského dotačného programu Terra Incognita. Vlni sme tu otvorili nové turistické centrum a aj takýmto spôsobom sa snažíme lákať návštevníkov do tohto kúta nášho kraja. O kultúrnom dedičstve premonštrátov sa teraz dozvieme viac nielen v Jasove, ale aj v našej župnej galérii,“ povedal predseda Košického samosprávneho kraja Rastislav Trnka.

Výstava predstavujúca kultúrne dedičstvo

Zbierka Rádu je na výstave vo VSG predstavená v širších kontextoch s presahmi do hlavných okruhov premonštrátskeho kultúrneho dedičstva, o čom vypovedá aj jej názov Umením a slovom. Výstavný priestor je rozdelený do šiestich sekcií. Od liturgických predmetov ako sú opátske insígnie či monštrancie, prechádzame cez portrétnu časť opátov k sekcií venovanej architektúre a zbierke výtvarného umenia. Výstava je zakončená predstavením knižnice jasovských premonštrátov. „Táto výstava je v porovnaní s inými výstavami Východoslovenskej galérie odlišná, pribúda tu muzeálny aspekt, keďže nie sú vystavované len výtvarné diela, ale aj archívne dokumenty či pečatidlá. Výnimočná je preto, lebo spája súkromnú cirkevnú zbierku so zbierkou verejnej inštitúcie, takáto otvorená spolupráca je veľmi ojedinelá“, objasnila kurátorka Katarína Nádaská.

Medzi zaujímavosti výstavy určite patrí najstarší liturgický predmet v zbierke Opátstva, kalich z roku 1694, najstaršia kniha jasovského historického fondu – Zbierka vybraných listov luteránskeho teológa Filipa Melanchtona z roku 1565, či najstarší doklad o výsadách, listina uhorského kráľa Bela IV.

Kontaktná osoba:
Lucia Lendelová
PR manažérka VSG
mobil: +421 905 318 003
email: lendelova@vsg.sk

„Veľmi si ceníme, že Východoslovenská galéria kladne odpovedala na náš záujem, zrealizovať pri príležitosti nášho vzácneho jubilea výstavu, ktorá by širokej verejnosti sprístupnila cenné umelecké diela, ktoré počas storočí vznikli na objednávku našich predchodcov. Chcem sa poďakovať za obrovské nasadenie a chuť spolupracovať na tomto krásnom diele pani riaditeľke, kurátorke výstavy, reštaurátorom a každému, kto akýmkoľvek spôsobom prispel k realizácii tohto diela“, uviedol jasovský opát Ambróz Martin Štrbák, O. Praem.

Zámerom výstavy Umením a slovom, kultúrne dedičstvo Rádu premonštrátov v Jasove nie je reprezentatívna rekonštrukcia zbierky, ide skôr o sondu jej súčasného stavu a zmapovanie potenciálu jej umeleckého a historického významu.

Deväť storočí duchovného a kultúrneho vplyvu

Rád premonštrátov, ktorý bol založený sv. Norbertom z Xantenu v údolí Prémontre vo Francúzsku v roku 1121, si budúci rok pripomína 900. výročie svojho vzniku. Jasovský kláštor patrí k najstarším stredovekým kláštorom na území Slovenska. Jeho založenie sa datuje na koniec 12. storočia, alebo začiatok 13. storočia. Medzi dôležité míľniky Jasovského opátstva patrí rok 1746, kedy sa začala ambiciózná prestavba kláštora v barokovom štýle, iniciovaná Andrejom Saubererom. Po povýšení kláštora na opátstvo Máriou Teréziou sa stal Sauberer jeho prvým opátom. Opátstvo bolo zrušené Jozefom II. v roku 1787. Po jeho obnove bolo zameraním Rádu vzdelávanie a veľmi intenzívna hospodárska činnosť v lesníctve, baníctve a správe viacerých fabriek. Premonštráti boli súčasťou politického diania a spoločenského života. Ich činnosť je dodnes významne spätá aj s mestom Košice. Bratia premonštráti tam spravujú barokový kostol sv. Trojice, priamo susediaci s gymnáziom, ktoré nadväzuje na premonštrátsku tradíciu vzdelávania z roku 1802.

V priebehu storočí existencie rádu sa v Jasovskom opátstve budovala aj veľmi významná zbierka umeleckých, knižných diel či liturgických predmetov. V 50. rokoch 20. storočia dochádza k jej postupnému rozbitiu a po štátnom zrušení kláštora sa dostáva do náboženského fondu. V roku 1957 pribudla do Východoslovenskej galérie veľká časť umeleckej zbierky Opátstva, ktorá bola v roku 2008 premonštrátom navrátená. Bohužiaľ, tragický požiar vo Východoslovenskej galérii, nenávratne zničil vyše 1000 umeleckých diel, vrátane 37 konfiškátov z Jasova.

Výstavu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia a Rád premonštrátov - Opátstvo Jasov.